

Creatieve Therapie Stenden Hogeschool

*Verslag van de beperkte opleidingsbeoordeling
12 en 13 oktober 2016*

 Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
Colofon	6
Inleiding	7
1. Beoogde eindkwalificaties	9
2. Onderwijsleeromgeving.....	12
3. Toetsing	18
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	21
Bijlagen	25
Bijlage 1 Visitatiecommissie	26
Bijlage 2 Programma visitatie	27
Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens	28
Bijlage 4 Eindkwalificaties.....	30
Bijlage 5 Programma.....	31
Bijlage 6 Bestudeerde documenten.....	32
Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen.....	33

Samenvatting

Op 12 en 13 oktober 2016 is de opleiding Creatieve Therapie van Stenden gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **voldoende**. Daarbij is het de commissie opgevallen dat de opleiding zeer attent is op het verder verbeteren van de opleiding. De commissie waardeert dit zeer.

De opleiding Creatieve Therapie (CT) leidt op tot dramatherapeut, muziektherapeut of beeldend therapeut (vaktherapeuten). Vaktherapie wordt gekenmerkt door de specifieke rol die het non-verbale medium en non-verbale communicatieprocessen spelen in de therapeutisch behandeling. Studenten maken vanaf het begin van de opleiding de keuze voor een medium en daarmee een specialisatie richting drama, beeldend of muziek.

Beoogde eindkwalificaties

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de beoogde eindkwalificaties als **voldoende**.

De commissie heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie concreet zijn uitgewerkt en voldoen aan de (inter)nationale eisen die aan een bacheloropleiding Creatieve Therapie zijn gesteld.

De opleiding heeft adequate contacten met het werkveld. De Raad van Advies en de contacten van de docenten met de beroepspraktijk spelen daarin een belangrijke rol. Het werkveld is positief over het niveau en de vaardigheden van de studenten. Ook voelt het werkveld zich gehoord door de opleiding. De opleiding heeft het landelijk profiel vertaald in kerncompetenties. De kerncompetenties zijn uitgewerkt op basis van het landelijke opleidingsprofiel en de internationaal geaccepteerde Dublin Descriptoren. De opleiding heeft het nieuwe landelijke beroepsprofiel aangegrepen om het curriculum te vernieuwen.

Onderwijsleeromgeving

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de onderwijsleeromgeving als **voldoende**.

De commissie heeft vastgesteld dat de onderwijsleeromgeving de studenten in staat stelt de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De opleiding biedt studenten (van beide varianten) een adequate leeromgeving, waarin de leerlijnen bijdragen aan de samenhang in het programma. Onderzoek, medium en methodiek zijn een belangrijk onderdeel van de leerlijnen. De integrale benadering van het vakgebied komt terug in de vormgeving van het programma. Ook is er in het programma voldoende aandacht voor de beroepspraktijk, in de oriënterende stage en de 10-maands stage in het derde jaar. De ervaring van docenten in en kennis over de praktijk draagt daar aan bij.

De opleiding wordt uitgevoerd door competente docenten. Studenten zijn zeer enthousiast over de persoonlijke aandacht in de opleiding. Zij voelen zich in hun persoonlijke leerproces gesteund door hun docenten. De opleiding kent een selecterend instroomonderzoek inzake het medium. Daarbij hanteert de opleiding de wettelijke toelatingseisen. Bij de verkorte variant geldt een adequate intake procedure (waaronder een assessment). De instroom in de muziek variant is zeer beperkt. De opleiding beschikt over adequate faciliteiten.

Toetsing

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de toetsing als **voldoende**.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De negen kerncompetenties vormen de kapstok van het beoordelingssysteem, voor zowel de voltijd als de verkorte variant. De betrouwbaarheid en validiteit van de toetsing en beoordeling worden op verschillende, adequate manieren geborgd. Bij de constructie en beoordeling van de toetsen worden meerdere docenten ingezet. Ook wordt gebruik gemaakt van toetsmatrijzen en rubrics. De toetscommissie controleert vooraf en achteraf toetsen. De opleiding hanteert een mix aan toetsvormen, passend bij karakter van het programma.

De examencommissie neemt diverse maatregelen om de kwaliteit van de toetsing en het niveau te borgen. Dit betreft onder ander het aanwijzen van examinatoren en het controleren van de afstudeerprocedures. De examencommissie heeft enige tijd geleden een externe beoordeling van het eindniveau laten uitvoeren.

Gerealiseerde eindkwalificaties

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de gerealiseerde eindkwalificaties als **voldoende**.

De commissie heeft vastgesteld dat de beoogde eindkwalificaties gerealiseerd worden. Dit wordt vastgesteld in de afstudeerfase, die bestaat uit een onderdeel methodiek, een onderdeel medium, het afstudeeronderzoek en de stage. De afstudeerfase is gelijk voor studenten van de voltijd opleiding en van de verkorte variant. Bij de beoordeling van de eerste drie elementen wordt het vierogen principe gehanteerd. Ook worden bij alle onderdelen rubrics of beoordelingsformulieren gebruikt. Bij het afstudeeronderzoek wordt ook de onderzoeksopzet van studenten beoordeeld. Op basis van de bestudeerde dossiers stelt de commissie vast dat de studenten (van beide varianten) de beoogde eindkwalificaties (en het hbo-niveau) realiseren.

Aanbevelingen

De opleiding heeft diverse verbetertrajecten in uitvoering. De commissie wil een aantal lopende initiatieven nadrukkelijk ondersteunen.

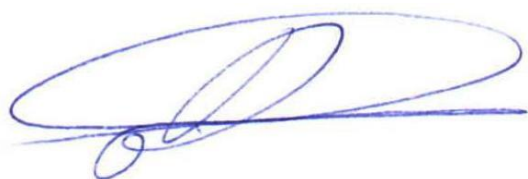
Zo onderzoekt de opleiding op dit moment hoe de relatie met de praktijk in het eerste jaar vorm kan krijgen, zodat studenten al in het eerste jaar kunnen ervaren hoe het is om met echte cliënten te werken. Het plan voor een ambulatorium ziet de commissie in dit kader als positief.

Voorts kent de verkorte variant Muziek een zeer beperkte instroom. De opleiding onderzoekt op dit moment op welke wijze een voldoende rijke leeromgeving voor deze studenten in stand gehouden kan worden. Ook is er hierbij aandacht voor de vraag hoe de muziek-faciliteiten verbeterd kunnen worden. De

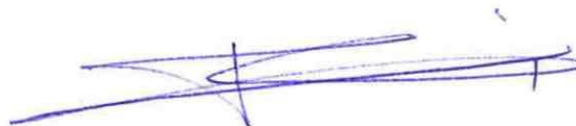
Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld (voldoende) en op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de opleiding Creatieve Therapie van Stenden.

Namens de voltallige visitatiecommissie,

Utrecht, maart 2017

drs. R.R. van Aalst
Voorzitter

drs. T. Buising
Secretaris

commissie is het met de opleiding eens dat dit relevante punten zijn.

Ter zake van de afstudeerfase heeft de commissie een aantal aandachtspunten geformuleerd waarmee de opleiding haar beoordeling van de afstudeerfase verder kan verbeteren.

- De stageverslagen worden, naar de mening van de commissie, vrij hoog beoordeeld.
- Ten aanzien van de afrondend mediumpresentatie (en het bijbehorende verslag) is het de commissie opgevallen dat hierin vooral de verbinding met de eigen persoon en de eigen ontwikkeling wordt gemaakt. De verbinding met de ander (de cliënt) wordt minder expliciet besproken. Dit kan volgens de commissie meer benadrukt worden.
- Met betrekking tot het afrondende methodiek onderdeel is de commissie van mening dat hierin nog meer diepgang bereikt kan worden. Bijvoorbeeld door studenten te laten onderzoeken hoe een bepaalde methodiek daadwerkelijk gebruikt wordt.
- In de bestudeerde afstudeerscripties kan meer reflectie plaatsvinden op de gebruikte literatuur en theorie.

Tenslotte raadt de commissie de examencommissie aan de beoordeling van het eindniveau meer frequent uit te voeren, of uit te laten voeren.

Colofon

Instelling en opleiding

Stenden Hogeschool
Rengerslaan 8, Postbus 1298 8900 CG Leeuwarden
Telefoon: (058) 2441459
Status instelling: bekostigd
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleiding: Creatieve Therapie
Niveau: Hbo-bachelor
Aantal studiepunten: 240 EC
Titel: Bachelor of Arts
Afstudeerrichtingen: beeldend vormen, drama, muziek
Locatie: Leeuwarden
Variant: Voltijd en verkort
Croho-nummer: 34644
Kwantitatieve gegevens van de opleiding zijn weergegeven in bijlage 3.

Voor kwaliteit verantwoordelijke bestuurder: Klaas-Wybo van der Hoek
Contactpersoon met betrekking tot kwaliteit van de opleiding: Alie Schokker
Contactgegevens: 058 244 14 41, alie.schokker@stenden.com

Visitatiecommissie

De commissie bestond uit:
Raoul van Aalst, voorzitter
Karin Hilderink, domein- en werkvelddeskundige
Henriëtte Visser, domein- en werkvelddeskundige
Albert Berman, domein- en werkvelddeskundige
Romy Vieselmann, studentlid
Titia Buising, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft ingestemd met de samenstelling.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
(030) 87 820 87
www.AeQui.nl

Inleiding

Stenden Hogeschool wil studenten uitdagen het beste uit zichzelf te halen: ‘unleashing potential in our students, staff and surrounding communities’. Aan Stenden studeren 11.000 studenten en er werken 900 medewerkers. De hogeschool is verspreid over negen vestigingen in vijf landen. De hogeschool biedt associate degree-, bachelor-, en masteropleidingen binnen de domeinen Economie, Educatie, Gedrag & Maatschappij en Techniek. Stenden kent drie pijlers die voor alle opleidingen van toepassing zijn: internationalisering, probleemgestuurd onderwijs en onderzoek. Het onderwijs is georganiseerd in zeven scholen. Het onderzoek is ondergebracht in twintig lectoraten en drie Centers of Expertise (CoE). De lectoraten zijn verbonden aan de scholen.

Het instituut

De opleiding Creatieve Therapie is onderdeel van de School of Social Work and Arts Therapies. Deze school biedt naast de opleiding Creatieve Therapie ook de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening. Aan de school is het lectoraat Social Work and Arts Therapies verbonden, dat onderzoek doet naar de hulpverlening binnen de werkvelden sociale pedagogiek en creatieve therapie. Het lectoraat heeft als doel het verder ontwikkelen van kennis en deze toe te passen in het onderwijs en onderzoek van Stenden Hogeschool. Het lectoraat richt zich daarbij op beroepsuitoefening in zorg en hulpverlening en professionele methoden en kwaliteitsverbetering.

Stenden Hogeschool en Noordelijke Hogeschool Leeuwarden zijn voornemens te fuseren. Hierdoor ontstaat mogelijk een academie voor zorg en welzijn met de opleidingen Culturele Maatschappelijke Vorming, Sociaal Pedagogische Hulpverlening, Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, Pedagogiek, Verpleegkunde en Creatieve Therapie. De fusie biedt de opleiding Creatieve Therapie mogelijkheden zich verder te positioneren in relatie tot welzijn, verpleegkunde en pedagogiek. De fusie wordt door de docenten en het management daarom als kans gezien, zo bleek tijdens de visitatie. Vooral vanwege juist de nabijheid van opleidingen als verpleegkunde en pedagogiek. Daarmee ontstaan kansen om het ervaringsgerichte werken in de gezondheidszorg en het onderwijs te versterken.

De opleiding

De opleiding Creatieve Therapie (CT) leidt op tot dramatherapeut, muziektherapeut of beeldend therapeut (vaktherapeuten). De opleiding kent een

voltijdvariant en een verkorte variant. De opleiding tot muziektherapeut wordt alleen in de verkorte variant aangeboden, de opleiding tot dramatherapeut alleen in de voltijdvariant en de opleiding tot beeldend therapeut in beide varianten. De opleiding heeft als doel studenten op te leiden tot praktijkgerichte, ondernemende, innovatieve en waarde gedreven therapeuten, die in hun werk (behandelen, begeleiden, preventie, wijkgericht werken, counsellen, trainen, voorlichten, en dergelijke) gebruik maken van beeldende, drama- en muziekinterventies, met als overkoepelende doelstelling regie te krijgen en te houden over het leven. Vaktherapie wordt gekenmerkt door de specifieke rol die het non-verbale medium en non-verbale communicatieprocessen spelen in de therapeutisch behandeling. Studenten maken vanaf het begin van de opleiding de keuze voor een medium en daarmee een specialisatie richting drama, beeldend of muziek.

De varianten leiden op voor dezelfde competenties. Deze zijn gebaseerd op het Profiel Vaktherapeutische Beroepen en het Landelijk Opleidingsprofiel Creatieve Therapie.

Kenmerkend voor de opleiding is de aandacht voor de N=1 onderzoeksmethode in het programma. De aanleiding hiervoor is de toenemende aandacht voor evidence based werken in het vakgebied van de creatieve therapie. Ook in het lectoraat Social Work and Arts Therapies staat deze onderzoeksmethode centraal.

De voltijd variant van de opleiding (beeldend en drama) kent 240 EC en heeft een duur van vier jaar. De verkorte variant (beeldend en muziek) kent eveneens 240 EC en een duur van tweeënehalf jaar.

De eerste twee jaar van de voltijd opleiding zijn gericht op het verwerven van de vaktherapeutische kennis. In verschillende thema's krijgen studenten kennis en vaardigheden aangereikt. In deze periode leren studenten alle facetten van het beroep kennen en toepassen op theoretisch/methodisch niveau, in gesimuleerde praktijksituaties en in beperkte mate in de echte praktijk (oriëntatiestage in het tweede jaar). In het derde en vierde jaar ligt de nadruk op vaardigheden en attitude. In het derde jaar oefenen studenten hun vaardigheden op het gebied van observatie, diagnostiek en behandeling tijdens de stage. In het vierde jaar zijn de minor en de afstudeerfase geprogrammeerd.

Het verkorte traject kent vijf semesters, met een vergelijkbare opbouw als de voltijd opleiding. In het eerste semester ligt de nadruk op theorie, het medium en methodiek. In het tweede en derde semester vindt de stage plaats. En het vierde en vijfde semester omvatten de afstudeerfase.

Curriculumvernieuwing

Op basis van het nieuwe Landelijk Domeinprofiel Vaktherapeutische Beroepen (2016) wordt het curriculum van de opleiding vernieuwd. In dit curriculum is meer aandacht voor flexibiliteit, met name in de afstudeerfase en aansluitend bij de verschillende ontwikkelingen in het sociale domein. Ook is er aandacht voor enerzijds het ontwikkelen van een ondernemende en onderzoekende houding en anderzijds de professionalisering van het ambacht en methodiek, gericht op het therapeutschap. De vernieuwing wordt gefaseerd ingevoerd, beginnend met studiejaar 3 en 4 per 1 september 2016.

De visitatie

Stenden Hogeschool heeft aan AeQui opdracht gegeven onderhavige visitatie uit te voeren. De visitatie is uitgevoerd conform het beoordelingskader van de beperkte opleidingsbeoordeling, waarbij de commissie ook aandacht heeft besteed aan de verkorte route.

Deze visitatie vond plaats binnen het cluster HBO Bachelor Vaktherapie. Tussen de panels vond afstemming plaats door overlap in panelleden, het tegenlezen van concept rapporten en vooraf overleg tussen panelvoorzitters. De panels hebben aandacht besteed aan belangrijke ontwikkelingen in het werkveld waartoe de opleidingen in het cluster opleiden. Het gaat dan ten eerste om een toenemende aandacht voor evidence based practice. Dit is een vereiste om aansluiting te houden bij het medisch beroepenveld, maar ook om voor vergoeding van behandelingen in aanmerking te komen. Een tweede ontwikkeling is, dat er meer gevraagd wordt van het ondernemerschap van de student. Die moet in toenemende mate zijn eigen positie in de markt bewerkstelligen. Het recent vernieuwde landelijke domeinprofiel geeft al een duidelijke invulling aan deze trends.

AeQui heeft in samenwerking met Stenden Hogeschool een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding is een voorbereidend gesprek gevoerd. De visitatie heeft op 12 en 13 oktober 2016 plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in concept toegestuurd aan de opleiding in december 2016, de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

1. Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie concreet zijn uitgewerkt en voldoen aan de (inter)nationale eisen die aan een bacheloropleiding Creatieve Therapie zijn gesteld. De opleiding heeft adequate contacten met het werkveld. De Raad van Advies en de contacten van de docenten met de beroepspraktijk spelen daarin een belangrijke rol. Het werkveld is positief over het niveau en de vaardigheden van de studenten. Ook voelt het werkveld zich gehoord door de opleiding. De opleiding heeft het landelijk profiel vertaald in kerncompetenties. De kerncompetenties zijn uitgewerkt op basis van het landelijke opleidingsprofiel en de internationaal geaccepteerde Dublin Descriptoren. De opleiding heeft het nieuwe landelijke domeinprofiel aangegrepen om het curriculum te vernieuwen. Het is de commissie opgevallen dat de visie op ondernemerschap en het maken van het eigen werk tijdens de visitatie duidelijk onder woorden is gebracht, maar in het curriculum minder expliciet naar voren komt.

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

De commissie beoordeelt deze standaard als **voldoende**.

Bevindingen

Afstemming beroepenveld

De relatie met de beroepspraktijk krijgt op verschillende manieren vorm in de opleiding. De opleiding participeert in verschillende organisaties gericht op het vakgebied (landelijk overleg, beroepsvereniging, patiëntenorganisaties en dergelijke). Daarnaast organiseert de opleiding een jaarlijks congres in samenwerking met het werkveld en worden contacten onderhouden middels de stages en het afstudeerprogramma. Een deel van de docenten is werkzaam in de praktijk. Ook studenten van de verkorte variant zijn werkzaam in de praktijk.

Bovendien kent de opleiding een Raad van Advies. Deze raad heeft acht leden en komt zes keer per jaar bijeen. Thema's die onlangs zijn besproken en waarover advies is uitgebracht betreffen onder andere ondernemerschap, de transitie van jeugdzorg, de rol van wijkteams en de fusie van Stenden met de NHL. Het werkveld (c.a. de leden van de Raad van Advies met wie de commissie gesproken heeft) voelt zich ook gehoord door de opleiding. Ter illustratie: een opmerking over de rapportagevaardigheden van studenten en het schrijven van een goed en beknopt behandelplan heeft geleid tot een gastcollege over het klinisch redeneerproces. En dit is ook komend jaar onderdeel van het programma.

Vertegenwoordigers van het werkveld met wie de commissie gesproken heeft zijn zeer positief over de studenten van de opleiding. De studenten worden gekenmerkt als ondernemend, hardwerkend en innovatief. Dit laatste uit zich bijvoorbeeld in het initiatief nemen in, en onderzoeken van, nieuwe producten en werkvormen.

De toegenomen aandacht voor ondernemerschap (in de opleiding en in het nieuwe landelijke profiel) wordt door het werkveld gewaardeerd. Van studenten wordt niet alleen inhoudelijke kennis en vaardigheden verwacht maar juist ook dat zij de meerwaarde van hun eigen vakgebied in een multidisciplinaire omgeving kunnen laten zien. Daarvoor is, volgens de vertegenwoordigers van het werkveld met wie de commissie gesproken heeft, ondernemerschap een belangrijke vaardigheid. De opleiding speelt volgens de vertegenwoordigers van het werkveld, goed in op het veranderende werkveld.

Hoewel slechts 37% van de studenten als vaktherapeut (en nog eens 27% in een gerelateerd beroep, zoals coach) in het werkveld terecht komt, zien de vertegenwoordigers van het werkveld voldoende kansen voor de studenten en het werkveld. Daarbij is het echter belangrijk dat het werkveld leert de meerwaarde van het vakgebied te communiceren met aanpalende vakgebieden. De huidige studenten lijken hier volgens het werkveld voldoende op voorbereid. Daarbij is ook opgemerkt dat de opleidingen in Nederland gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het maken van afspraken over het aantal studenten dat opgeleid wordt in relatie tot de vraag op de arbeidsmarkt.

Actueel en concreet

De opleiding heeft haar eindkwalificaties geformuleerd in termen van kerncompetenties. De hogeschool omschrijft competenties als een geheel van kennis, houding en vaardigheden die de student zich gedurende de opleiding verwerft, geënt en gericht op de specifieke beroepspraktijk waarvoor deze van toepassing zijn.

De kerncompetenties zijn gebaseerd op het Profiel Vaktherapeutische Beroepen (2008) en het Landelijk Opleidingsprofiel Creatieve Therapie (2008). In het course document van de opleiding wordt aangegeven hoe de kerncompetenties zich verhouden tot de taakgebieden van het landelijke opleidingsprofiel. In 2016 is het nieuwe Landelijk Domeinprofiel Bacheloropleidingen Vaktherapeutische Beroepen (2016) opgesteld. De opleiding neemt dit domeinprofiel als uitgangspunt voor het nieuwe curriculum. Het domeinprofiel is in nauw overleg met de Federatie Vaktherapeutische Beroepen en de erkende CT opleidingen tot stand gekomen.

De opleiding leidt haar studenten op voor de volgende negen kerncompetenties: 1) methodisch therapeutisch handelen en reflecteren, 2) handelen in het medium, 3) conceptueel en normatief handelen, 4) communiceren, 5) zelfhantering, 6) anticiperen, 7) samenwerken, 8) innoveren en 9) leiding geven. De opleiding heeft de competenties verwoord in een eigen competentieprofiel. De competenties zijn uitgewerkt in deelcompetenties (handelingsdimensies). Het werken in het medium (drama, beeldend of muziek) heeft de opleiding verwoord in een aparte competentie. Daarin wordt de combinatie van esthetiek, expressie, communicatie, breed spectrum aan materialen en technieken uitgedrukt.

De competenties zijn, op basis van de Dublin descriptoren, uitgewerkt in vier ontwikkelingsniveaus:

- Niveau A, aanvangsniveau van leren: kennis ontvangen, leren op basis van instructie, handelen volgens regels (te bereiken in het eerste jaar).
- Niveau B, het onder begeleiding uitvoeren van hetgeen is geleerd: het eigen leerproces vormgeven op eigen initiatief, kan dit toelichten en delen (te bereiken in het tweede jaar).
- Niveau C, het zelfstandig uitvoeren: kennis onafhankelijk t.b.v. het leerproces opzoeken,

meervoudige problemen analyseren en hantieren. Hierover verantwoording afleggen en kritisch communiceren (te bereiken in het derde jaar).

- Niveau D, eindterm: dat wat als competentie volledig dient te zijn behaald aan het einde van de opleiding (te bereiken in het vierde jaar).

De actualiteit van de competenties en het programma wordt onder andere bewaakt door regelmatig overleg met het werkveld, participatie in landelijke overlegorganen en het betrekken van het lectoraat bij het onderwijs. Naar aanleiding van de vorige visitatie heeft de opleiding een actieplan ("natraject accreditatie") opgesteld, met daarin een concreet tijdspad met activiteiten en doelen. Dit is periodiek bijgesteld en geëvalueerd. De commissie heeft vastgesteld dat het actieplan op adequate wijze wordt gerealiseerd.

Niveau

In het course document van de opleiding worden de kerncompetenties (zoals vermeld in bijlage 4) verbonden aan de Dublin descriptoren voor het bachelorniveau. De opleiding heeft daarnaast in een competentiematrix voor elk onderdeel van de opleiding aangegeven in welke module welke kerncompetenties op welk niveau wordt getoetst. Op basis hiervan is het voor de commissie duidelijk hoe de vertaalslag van de Dublin descriptoren naar het curriculum is gemaakt.

Overwegingen

Op basis van de gevoerde gesprekken en de bestudeerde documentatie stelt de commissie vast dat de opleiding haar doelstellingen consequent heeft afgestemd op de nationale eisen voor het vak, de actuele eisen van het beroepenveld en de internationale eisen aangaande het bachelorniveau. De commissie constateert eveneens dat de opleiding voldoende afgestemd is op het beroepenveld. De Raad van Advies, de contacten van de docenten en actieve rol van docenten in het werkveld dragen daar in belangrijke mate aan bij.

Daarnaast stelt zij vast dat de eindkwalificaties (kerncompetenties) voldoende actueel zijn en indien nodig aangepast worden. Ook zijn de kerncompetenties adequaat geconcretiseerd naar niveaus en leerdoelen per module.

De commissie vindt het positief dat de opleiding het nieuwe landelijke domeinprofiel aangegrepen heeft om het curriculum te vernieuwen. Het is de commissie daarbij opgevallen dat de visie op ondernemerschap en het creëren van het eigen werk tijdens de visitatie duidelijk onder woorden is gebracht, en in

het voorstel curriculumvernieuwing ook meer expliciet naar voren komt.

Op basis van bovenstaande beoordeelt de commissie deze standaard als **voldoende**.

2. Onderwijsleeromgeving

De commissie heeft vastgesteld dat de onderwijsleeromgeving de studenten in staat stelt de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De opleiding biedt studenten (van beide varianten) een adequate leeromgeving, waarin de leerlijnen bijdragen aan de samenhang in het programma. Onderzoek, medium en methodiek zijn een belangrijk onderdeel van de leerlijnen. De integrale benadering van het vakgebied komt terug in de vormgeving van het programma. Ook is er in het programma voldoende aandacht voor de beroepspraktijk, in de oriënterende stage en de 10-maands stage in het derde of vierde jaar. De ervaring van docenten in en kennis over de praktijk draagt daar aan bij. De commissie adviseert de opleiding de mogelijke relatie met de praktijk in het eerste studiejaar te onderzoeken. Daardoor kunnen studenten in het eerste jaar al ervaren hoe het is om met echte cliënten te werken. Het plan voor een ambulatorium in het eerste studiejaar ziet de commissie in dit kader als positief.

Stenden profileert zich specifiek met een lectoraat dat zich richt op de onderzoeksmethode N=1. Deze methode draagt bij aan de professionalisering van zowel de student als het vakgebied. De commissie onderschrijft de keuze voor N=1 als onderzoeksmethode maar merkt daar tegelijkertijd bij op dat het ook mogelijk moet blijven (zoals dat nu het geval is) om andere methodes toe te passen als de opdracht of praktijk daarom vraagt. De opleiding wordt uitgevoerd door voldoende, en competente, docenten. Studenten zijn zeer enthousiast over de persoonlijke aandacht in de opleiding. Zij voelen zich in hun persoonlijke leerproces gesteund door hun docenten. De opleiding kent een selecterend instroomonderzoek inzake het medium. Daarbij hanteert de opleiding de wettelijke toelatingseisen. Bij de verkorte variant geldt een adequate intake procedure (waaronder een assessment). De instroom in de muziek variant is zeer beperkt. De opleiding beschikt over adequate faciliteiten, waarbij opgemerkt wordt dat de muziek-faciliteiten verbeterd kunnen worden.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**.

Bevindingen

Programma dekt de eindkwalificaties

De voltijd opleiding Creatieve Therapie omvat vier jaar. Een studiejaar bestaat uit twee semesters en vier perioden. In de eerste twee studiejaar omvat elke periode maximaal vijf onderwijseenheden passend bij een centraal thema. In de eerste periode staat bijvoorbeeld oriëntatie op de opleiding en het beroep centraal; in de vierde periode de oriëntatie op het (be)handelen binnen CT. De modules hebben een omvang 15 EC en kennen een vergelijkbare opbouw, met de volgende leerlijnen:

- theoretische leerlijn;
- vaardigheden leerlijn;
- zelfmanagement leerlijn;
- integratieve leerlijn.

De theoretische leerlijn omvat onder andere de vakspecifieke kennis, themaopdrachten, theorie-

toetsen en de doorgaande leerlijn op het gebied van onderzoek. In de vaardigheden leerlijn komen het gekozen medium (beeldend, drama of muziek), methodiek (methodische toepassing van het ambacht in therapie) en mondelinge communicatie aan de orde. De zelfmanagement leerlijn bestaat uit de studieloopbaanbegeleiding. De integratieve leerlijn omvat PGO en themaopdrachten. Bij PGO behandelen studenten in een vergadersetting casuïstiek en praktijkgerichte thema's volgens een vaste systematiek (7-sprong).

In het derde en vierde jaar staan attitude en vaardigheden centraal. Studenten kunnen deze periode flexibel inrichten, op basis van persoonlijke voorkeur, stage mogelijkheden en voorkeuren voor minors en afstuderen. Onderdeel van deze twee jaar zijn in ieder geval de stage, het afstudeeronderzoek, de behandelmodule en het medium eindwerk.

Studenten volgen altijd een medium specifiek curriculum. De medium specifieke curricula zijn identiek qua opbouw, doelstellingen en namen van onderwijseenheden. Het medium- en methodiek onderwijs verschilt echter inhoudelijk per medium.

Medium

Het mediumonderwijs is onderdeel van de vaardigheden leerlijn in de eerste twee jaar. Hierbij staat het vergroten van de vaardigheid in het gekozen medium (beeldend, drama, muziek) in de therapeutische context. De student dient als toekomstig vaktherapeut te beschikken over een breed spectrum aan materialen, werkvormen, middelen en technieken die hij in kan zetten en waarbij hij kan bepalen wat voor de cliënt passend is. Hierbij staat niet esthetiek centraal maar juist expressie (zich uitdrukken in het medium), communicatie (medium als communicatiemiddel), en reflectie. De vaktherapeut moet zich vrij kunnen bewegen in zijn medium. In het derde jaar passen studenten hun mediumkennis en -vaardigheid toe in de stage. In het vierde jaar wordt het mediumonderwijs afgerond met de eindpresentatie.

Methodiek

Ook het methodiek onderwijs is onderdeel van de vaardigheden leerlijn in de eerste twee jaar. Hierbij ontwikkelen studenten hun therapeutische vaardigheden en attitude. De opbouw van het methodiekonderwijs de eerste twee jaar komt overeen met de fasen van het klinisch redeneerproces. In de stage passen studenten de geleerde kennis op het gebied van methodiek toe en in het vierde jaar wordt het methodiekonderwijs afgerond met een methodiekexamen.

Tijdens de visitatie heeft de commissie met studenten gesproken over de aandacht voor methodieken (en interventies) in het programma. Studenten gaven daarbij aan dat zij les krijgen over verschillende stromingen en methodieken in de creatieve therapie en deze onderzoeken. Daarnaast schrijven studenten op basis daarvan productspecificaties die ze vervolgens toepassen in oefensituaties met hun medestudenten. Ze krijgen bestaande methodieken aangeleerd in het programma en ontwikkelen ook hun eigen aanpakken. Door het management is in dit kader opgemerkt dat studenten de bestaande richtlijnen en methodieken moeten kunnen vinden, kennen en onderbouwen. Ook moeten zij kunnen zien wat het effect van een bepaalde behandeling is. Dit is onderdeel van de methodieklessen.

Onderzoek

Onderzoeksvaardigheden zijn onderdeel van de theoretische leerlijn en komen met name in de eerste twee jaar aan bod. De opleiding kiest in het nieuwe curriculum bewust voor N=1 als systemische onderzoeksmethode. De leerlijn op het gebied van onderzoek wordt ontwikkeld in samenwerking met het lectoraat Social Work and Arts Therapies. Uitwerking en versterking van de N=1 methode is speerpunt van dit lectoraat. In de methode wordt de verbinding gelegd tussen een interventie en de beoordeling daarvan door cliënt en zijn netwerk. In het gesprek met het management is desgevraagd opgemerkt dat dit volgens hen het beste past bij bachelor studenten en de doelgroep en dat hiermee aan een onderzoeks- en kennisbasis voor het lectoraat en het vakgebied wordt gewerkt. In de onderzoeksleerlijn komen studenten echter ook met andere onderzoeksmethoden in aanraking zodat zij een afweging kunnen maken tussen de verschillende methoden.

Het gesprek met studenten heeft de veranderingen in de onderzoeksleerlijn bevestigd. Ouderejaars studenten hebben opgemerkt dat de onderzoekslijn verbeterd kon worden. Jongerejaars studenten hebben aangegeven dat onderzoek in de eerste jaren flink wat aandacht heeft. In dat kader is ook veel aandacht voor evidence based werken. De noodzaak van de N=1 methode is nog niet voor alle studenten duidelijk. Wel is opgemerkt dat met deze methode op een systematische wijze kan worden onderzocht of een behandelmethode effect heeft. De alumni met wie de commissie gesproken heeft, hebben niet allemaal N=1 als onderzoeksmethode toegepast tijdens hun afstuderen. De ruimte om andere methoden toe te passen werd door de alumni gewaardeerd. De relevantie van de N=1 onderzoeksmethode in het aantonen van de meerwaarde van het vakgebied wordt echter onderkend.

Met docenten heeft de commissie onder ander gesproken over de aandacht voor evidence based werken in het programma. Daarbij is duidelijk geworden dat dit onderwerp van gesprek is in het docententeam en dat het bewustzijn van studenten op dit gebied steeds meer gestimuleerd wordt. In de kern is dit ook onderdeel van de N=1 onderzoeksmethode die de opleiding voorstaat. Daarin voert de student eerst een literatuuronderzoek uit naar het probleem van de betreffende cliënt. In de behandeling wordt vervolgens ook de omgeving van de cliënt betrokken. Bij het beantwoorden van de vraag of de behande-

ling heeft gewerkt, wordt ook de omgeving van de cliënt bevestigd.

Relatie met de beroepspraktijk

De relatie met de beroepspraktijk krijgt in de voltijd variant vorm in de praktijkstage in het tweede jaar (periode 2 van het eerste semester) en de stage in het gehele derde jaar. De stage in het tweede jaar duurt negen weken waarin het kennis maken met een doelgroep, een organisatie, de verschillende disciplines en de toepassing van het medium centraal staan. In deze stage wordt nog niet verwacht dat de student therapeutische interventies pleegt. Wel verricht de student binnen de therapeutische driehoek (therapeut-client-medium) handelingen vanuit een supportieve en/of ortho-agogische werkwijze.

De stage in het derde jaar duurt tien maanden, waarbij studenten drie dagen per week stage lopen. De vier perioden structureren zowel de behandeling van de cliënt (parallel aan het klinisch redeneerproces) als het leerproces van de student. Per periode zijn stage opdrachten geformuleerd, die richting geven aan het leerproces van de student. Elke periode wordt op de stage afgesloten met een (zelf)evaluatie en beoordeling. Op de terugkomdagen wordt onderwijs gegeven, bijvoorbeeld gericht op het gebied van methodiek of therapeutische gespreksvoering. Aan het eind van de stage hebben studenten de competentie methodisch therapeutisch handelen en reflecteren op praktisch eindniveau behaald.

De commissie heeft tijdens de visitatie met studenten gesproken over de beschikbaarheid van stageplaatsen. Daarbij is opgemerkt dat het aantal plaatsen schaars is. Het is niet altijd mogelijk om stage te lopen met/bij de voorkeursdoelgroep. Het stagebureau bemiddelt bij het vinden van stages en in de voltijd opleiding is de voorbereiding op de stage een belangrijk onderdeel van de studieloopbaanbegeleiding.

Bij stages in een niet behandelende context (bijvoorbeeld de wijk of de school) is door de studenten opgemerkt dat belangrijk is dat voldaan wordt aan de stage-eisen en dat de stage voldoende mogelijkheden biedt om te oefenen. In die gevallen waar niet voldoende geoefend kan worden, krijgen studenten extra methodieklessen op school. Ook worden stu-

denten, als er geen vaktherapeut op de stage aanwezig is, vanuit de opleiding begeleid door een vaktherapeut. Docenten hebben hierover desgevraagd aangegeven dat de druk op de arbeidsmarkt reden is om continu te blijven vernieuwen en actueel te blijven. Het nieuwe curriculum is erop ingericht om aandacht te kunnen geven aan de veranderingen in het werkveld.

Internationalisering

Internationalisering is een belangrijk onderdeel van de onderwijsvisie van Stenden. In de opleiding Creatieve Therapie krijgt internationalisering vorm passend bij de beperkte omvang van de opleiding. Er is, zo bleek uit het gesprek met het management, niet veel ruimte om hierin te investeren. Desgevraagd is opgemerkt dat het vooral belangrijk is dat studenten leren open staan voor andere culturen en contexten en kunnen zien wat dit betekent voor hun als vaktherapeut. Internationalisering komt onder andere tot uitdrukking in de mogelijkheid om een stage te doen in het buitenland (o.a. Zuid-Afrika en Engeland) en de werkweek in Italië. Voor docenten vindt jaarlijks een uitwisseling met opleidingen in Engeland en België plaats.

Inzake internationalisering hebben alumni tijdens de visitatie opgemerkt dat dit tot uitdrukking kwam door de mogelijkheid in het buitenland stages te lopen, het gebruik van Engelstalige literatuur, deelname aan symposia met internationale sprekers en de instroom van Duitse studenten in de opleiding.

Verkorte variant

De verkorte variant is een verbijzondering van de voltijdvariant en heeft een duur van tweeënehalf jaar (vijf semesters). Het eerste semester bestaat uit maximaal vijf onderwijseenheden met, net als in de voltijd variant, een centraal thema. In de verkorte variant ligt daarbij de nadruk op medium en methodiek. In het tweede en derde semester vindt de stage plaats. In de stage ligt de nadruk op methodiek. De laatste twee semesters omvatten de afstudeerfase. De inhoud en kerncompetenties van de verkorte variant zijn hetzelfde als die van de voltijd variant.

Studenten van het verkorte traject hebben tijdens de visitatie opgemerkt dat met name het eerste semester van het programma vrij vol is.

Het is de commissie opgevallen dat de verkorte opleiding gericht op muziek klein is. Studenten hebben

hierover opgemerkt dat er in deze kleine hechte groep veel aandacht is voor het oefenen van groeps-therapie. Er is echter ook aangegeven dat voor het organiseren van supervisie de kleine omvang niet altijd handig is.

Curriculum

De moduleboeken van beide varianten geven een gedetailleerd overzicht van alle onderwijseenheden in een specifieke module, waarbij kerncompetenties, doelstellingen, werkvormen, toetsvormen, literatuur en contacttijd worden beschreven.

Studenten en alumni (van beide varianten) zijn, zo bleek tijdens de visitatie, positief over de opleiding. De studenten met wie de commissie gesproken heeft waarderen het persoonlijke contact in de opleiding. Hun eigen leerproces staat centraal en ze voelen zich daarin ondersteund door hun docenten. Ook worden studenten gestimuleerd relevante literatuur op te zoeken en in opdrachten een relatie met theorie te leggen. Studenten van de voltijd opleiding hebben desgevraagd opgemerkt dat de kennis die ze in het eerste jaar aangereikt krijgen de basis vormt voor het tweede jaar en de stage. In de stage kunnen zij deze kennis relateren aan en toe-passen in de praktijk. Studenten waarderen het ook dat ze in het programma hun eigen interesse, bijvoorbeeld qua doelgroep, kunnen volgen.

Inzake het nieuwe curriculum hebben studenten van het voltijd programma opgemerkt dat de flexibilisering van het programma een groter beroep doet op de verantwoordelijkheid van de studenten. In het maken van de keuzes voor de laatste twee studieja- ren zijn de huidige derdejaars studenten volgens henzelf adequaat begeleid door de studieloopbaan- begeleider.

Vertegenwoordigers van het werkveld hebben des- gevraagd in het gesprek met de commissie opge- merkt dat de opleiding meer aandacht kan hebben voor vaardigheden op het gebied van gespreksvoe- ring. Studenten moeten met verschillende partijen (ouders, huisarts, en dergelijke) kunnen commu- neren. Aan de trend om cliënten een belangrijker rol te geven in hun eigen behandelingen wordt volgens de werkveldvertegenwoordigers voldoende aandacht besteed in de opleiding. Studenten kunnen hier in de praktijk goed mee omgaan.

Instroom

Voor de voltijd variant hanteert de opleiding de wettelijke instroomeisen (havo, vwo en mbo-4). Daarnaast toetst de opleiding het kunstzinnig ver- mogen van de kandidaten in een selectieonderzoek. Dit omdat het eindniveau in het medium voor een groot deel afhankelijk is van het niveau van de stu- denten bij aanvang van de opleiding.

Kandidaten voor de verkorte route kunnen op basis van werkervaring en expertise vrijstellingen krijgen. Kandidaten tonen vooraf aan dat ze beschikken over de betreffende competenties, met behulp van een portfolio. In een assessment wordt getoetst of de kandidaten over de betreffende competenties be- schikken.

Om in aanmerking te komen voor deelname aan het assessment moeten kandidaten creatief bekwaam zijn. Dit uit zich in relevante en aantoonbare ervaring met het gekozen medium van minimaal 150 uur. Daarnaast dienen ze te beschikken over een afge- ronde HBO-opleiding (sociaal-agogisch, kunst, on- derwijs of andere relevantie) met minimaal 2 jaar relevante werkervaring in de hulpverlening of een MBO opleiding (sociaal-agogisch, kunst, onderwijs of andere relevantie) met minimaal 5 jaar relevante werkervaring in de hulpverlening.

Op basis van het assessment krijgen studenten bij de start van de opleiding 90 EC aan vrijstellingen. Daar- naast krijgen ze per semester 12 EC aan vrijstel- lingen. In totaal krijgen studenten 150 EC aan vrijstel- lingen. Studenten die op grond van hun portfolio niet aan de eisen voldoen, worden niet toegelaten.

Didactisch concept en begeleiding

De opleiding heeft de leeromgeving zo ingericht dat deze lijkt op de vaktherapeutische praktijk. In het leerproces speelt de cyclus van het klinisch redene- ren een belangrijke rol (ervaren, reflecteren op het ervaren, versterken van intuïties, via theorie en stapsgewijs ontwikkelen van methodisch handelen (verkennen, begeleid handelen, handelen, ontwikke- len)). Daarin moeten studenten laten zien hoe ze professioneel handelen en docenten stemmen hun begeleiding op maat af aan de hand van wat ze zien.

De leeromgeving kent een integratief karakter: het leren wordt gestuurd via beroepscausistiek, be-

roepsproblemen, rollenspelen/simulaties, realistische opdrachten, werkveldbezoeken, stages, intervisie- en supervisiebijeenkomsten, opdrachten en de inzet van gastdocenten. Studenten leren door te doen, te ervaren, kennis te verwerven, kennis met elkaar te delen, kennis te construeren en te reflecteren.

De voltijd opleiding kent in het eerste jaar gemiddeld 16 contacturen per week. In het tweede varieert dit van 10 tot 14 uur per week. De verkorte variant kent in het eerste semester gemiddeld 8 contacturen per week.

In het gesprek met docenten is de integrale benadering van het leren bevestigd. Er zijn diverse voorbeelden besproken waarbij studenten in hoorcolleges theorie krijgen aangereikt, die vervolgens in de PGO lessen wordt bediscussieerd en in de medium- en methodieklessen wordt toegepast. Ook in de verkorte trajecten vindt dit, zij het meer geconcentreerd op één dag in de week, plaats. Van studenten van de verkorte trajecten wordt nog meer verwacht dat zij vooraf de verplichte literatuur bestudeerd hebben en aanvullende literatuur gezocht en gelezen hebben. In de colleges kan, doordat deze studenten ook werkzaam zijn in de praktijk, al snel diepgang bereikt worden.

De begeleiding van studenten krijgt concreet vorm in de leerlijn zelfmanagement, in de vorm van studieloopbaanbegeleiding. In studiejaar 2014-2015 is deze leerlijn opnieuw ingericht. Studenten formuleren een concreet coachingsvraagstuk waaraan een werkveldonderzoek gekoppeld wordt dat moet resulteren in een posterpresentatie. Hiermee wil de opleiding meer nadruk leggen op de ontwikkeling van studenten als kritische en ondernemende professionals. In de supervisie tijdens de stage staat de reflectie op de verbinding tussen persoon en vaktherapie centraal.

Tijdens de visitatie is ook gesproken over de omgang met problemen van studenten. De aard van de opleiding draagt er aan bij dat studenten met zichzelf geconfronteerd kunnen worden. Onder andere in SLB-gesprekken komt dit naar voren en indien nodig worden studenten doorverwezen naar het decanaat.

Docenten

Het kernteam bestaat uit 12 docenten (9 fte). De helft van de docenten is opgeleid op masterniveau. Drie docenten zijn bezig met een promotieonderzoek. Vier docenten volgen een masteropleiding. De docent : studentratio is 1 : 22,8 (studiejaar 2015 – 2016).

Veel docenten hebben (recente) ervaring als therapeut of zijn als therapeut werkzaam. Daarnaast zijn docenten verbonden met het beroepenveld via actieve deelname aan landelijke organisaties en vakverenigingen, bijscholing in het medium, verzorgen van masterclasses en als docent bij de Master of Arts Therapies.

Faciliteiten

De opleiding beschikt over diverse mediumvoorzieningen, zoals dramalokalen met passende belichtings- en audiovoorzieningen en beeldende lokalen met een diversiteit aan materialen/gereedschappen. Een specifiek muzieklokaal ontbreekt op dit moment. Door studenten is in dit verband opgemerkt dat het aanbod van muziekinstrumenten niet up-to-date is. De opleiding wijt dit echter vooral aan de ontbrekende ruimte, waardoor de (in haar ogen juist uitgebreide) collectie muziekinstrumenten minder makkelijk beschikbaar is. Ze werkt daarom eerst aan het beschikbaar maken van een dergelijke ruimte. In het gebouw zijn verder werkmogelijkheden voor studenten, een studielandschap, ICT toepassingen/moderne media voor het onderwijs en werkruimten voor docenten. Elke opleiding is herkenbaar in het gebouw.

De opleiding heeft de ambitie om de praktijkgerichte leeromgeving te versterken met onder andere een ambulatorium. Het voornemen om een ambulatorium in te richten wordt door vertegenwoordigers van het werkveld ondersteund, zo bleek tijdens de visitatie. Met het ambulatorium wil de opleiding met name studenten in het eerste en tweede jaar van de opleiding praktijkervaring laten op doen in de hele keten van creatieve therapie (van aanmelding en intake tot (het begeleiden van) behandeling). Op dit moment worden de kaders waarbinnen het ambulatorium opgezet wordt helder gemaakt (financiën, verzekeringen, rechtsgeldigheid en dergelijke). In de volgende fase zal met studenten en alumni gekeken worden naar de feitelijke invulling van het ambulatorium.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat het programma van zowel de voltijd als verkorte variant dekkend is voor de eindkwalificaties. De opbouw in leerlijnen draagt bij aan de samenhang van het programma. Daarbij is voldoende aandacht voor relevante onderdelen zoals onderzoek, het werken in het medium en methodiek.

De opleiding stimuleert de studenten in het kader van de integratieve leerlijn (PGO) en de bijbehorende themaopdrachten voortdurend om relaties te leggen met relevante theorie. In de bestudeerde eindwerken was dit nog niet altijd zichtbaar. De commissie ondersteunt de opleiding daarom de theoretische component van de integratieve leerlijn (PGO) te blijven borgen.

De commissie heeft de literatuur van de opleiding ingezien en geconstateerd dat de opleiding gebruik maakt van actuele en relevante literatuur. De commissie benadrukt het belang van een goede literatuurlijst. Dit is nodig gezien de nog beperkte aandacht voor theorie en literatuurgebruik in het vakgebied in zijn algemeenheid. De moduleboeken kennen een logische opbouw en laten de relatie tussen kerncompetenties en leerdoelen zien.

De commissie vindt de beroepsgerichtheid van het programma voldoende. Dit komt naar voren in de oriënterende stage in het tweede jaar en de uitvoerende stage in het derde jaar. De commissie juicht toe dat de opleiding onderzoekt hoe de relatie met de praktijk in het eerste jaar vorm kan krijgen. Daardoor kunnen studenten in het eerste jaar al ervaren hoe het is om met echte cliënten te werken. Het plan voor een ambulatorium ziet de commissie ook in dit kader als positief.

De keuze voor N=1 als onderzoeksmethode past bij het werkveld. De commissie merkt op dat deze methode niet te rigide toegepast dient te worden. Niet alle onderzoeksvragen en praktijken van opdrachtgevers lenen zich voor deze onderzoeksmethode, zoals bijvoorbeeld het werken met groepen, wat bij de vaktherapieën ook veel plaatsvindt.

Het didactisch concept is goed uitgewerkt, zo stelt de commissie vast. Het integratieve karakter past bij de opleiding en wordt ook waargemaakt (onder andere in PGO).

De opleiding hanteert, zo stelt de commissie vast, de wettelijke toelatingseisen. Voor kandidaten van het verkorte traject geldt een intake assessment. De procedure voor het verstrekken van vrijstellingen bij de verkorte variant is adequaat.

De verkorte variant Muziek kent een zeer beperkte instroom. De opleiding onderzoekt op dit moment op welke wijze een voldoende rijke leeromgeving voor deze studenten in stand gehouden kan worden. De commissie vindt dit een relevant punt.

De commissie heeft tijdens de visitatie competente en betrokken docenten ontmoet. Het bestudeerde overzicht inzake de deskundigheid van de docenten heeft dit bevestigd. Ook studenten hebben dit in het gesprek met de commissie bevestigd. De docenten beschikken over relevante en actuele praktijkervaring.

De commissie stelt tenslotte vast dat de opleiding over adequate faciliteiten beschikt. Daarbij merkt zij op dat de muziek-faciliteiten verbeterd kunnen worden.

Op basis van bovenstaande beoordeelt de commissie deze standaard als **voldoende**.

3. Toetsing

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De negen kerncompetenties vormen de kapstok van het beoordelingssysteem, voor zowel de voltijd als de verkorte variant. De betrouwbaarheid en validiteit van de toetsing en beoordeling worden op verschillende, adequate manieren geborgd. Bij de constructie en beoordeling van de toetsen worden meerdere docenten ingezet. Ook wordt gebruik gemaakt van toetsmatrijzen en rubrics. De toetscommissie controleert vooraf toetsen. De opleiding hanteert een mix aan toetsvormen, passend bij karakter van het programma.

De examencommissie neemt diverse maatregelen om de kwaliteit van de toetsing en het niveau te borgen. Dit betreft onder ander het aanwijzen van examinatoren en het controleren van de afstudeerprocedures. De examencommissie heeft enige tijd geleden een externe beoordeling van het eindniveau laten uitvoeren. De commissie raadt de examencommissie aan deze beoordeling meer frequent en vooral zelf uit te voeren. De externe deskundige kan daarin een rol spelen.

Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**.

Bevindingen

Valide en betrouwbaar

De opleiding heeft een eigen toetsbeleidsplan. Daarin wordt de visie op toetsen beschreven. Ook worden de uitgangspunten en criteria ten aanzien van toetsing en beoordeling benoemd. De kritische reflectie stelt dat toetsing en beoordeling in lijn is met de inhoud en didactiek van de opleiding. Dit betekent dat het non-verbale en ervaringsgerichte van de vaktherapie ook in de toetsing en beoordeling tot uitdrukking komt. Het laten zien van handelingen en de intersubjectieve beoordeling door professionals zijn hierbij belangrijk.

Om de betrouwbaarheid en validiteit van de toetsen te borgen worden beoordelingscriteria onder begeleiding van onderwijskundigen opgesteld. Bij het maken van toetsen wordt gebruik gemaakt van vooraf opgestelde toetsmatrijzen. Het belang van intersubjectieve beoordeling komt terug in gebruik van het vier ogen principe bij de afstudeerwerken medium, methodiek en afstudeeronderzoek. De beoordelingen worden navolgbaar gemaakt aan de hand van rubrics. De toetscommissie controleert vooraf en achteraf de kwaliteit van de toetsen. Ook kunnen docenten de toetscommissie raadplegen bij de ontwikkeling of aanpassing van toetsing. Onderdeel van het toetsbeleid van de opleiding zijn statistische analyses op de theorietoetsen en het rendement van de toetsen.

De competentiematrix is uitgangspunt voor het toetsen en beoordelen. Daarin worden per module de toetsvormen gerelateerd aan de kerncompetenties en het niveau waarop deze bereikt moeten worden. Zowel voor de voltijd variant als de verkorte variant is een toetsplan opgesteld.

Toetsvormen

De opleiding maakt zowel in de voltijd variant als in de verkorte variant gebruik van verschillende toetsvormen zoals: de themaopdracht, werken in het medium (medium), diverse beroepsproducten (PGO, methodiek), verslagen, presentaties, theorietoets (multiple choice), posterpresentatie / film / website (ten behoeve van SLB) en attitudereflectie / participatie.

In de eerste twee jaar (of eerste semester voor de verkorte variant) kent elke module een themaopdracht met één of meerdere onderdelen. Daarbij worden meerdere toetsvormen ingezet, zoals een theorietoets, een mediumpresentatie met reflectie en posterpresentaties. De themaopdracht wordt beoordeeld aan de hand van vooraf geformuleerde criteria voor product en proces door de PGO tutor (bij een interactieve themaopdracht (presentatie of assessment) wordt naast de tutor een tweede beoordelaar ingezet). De PGO taken zijn ondersteunend aan de themaopdracht. PGO wordt daarom beoordeeld op participatie, waarin aspecten als inzet, actief luisteren, actief inbrengen, leren, groepsbeïnvloeding een rol spelen.

Het werken in het medium wordt elke periode door de begeleidende docent beoordeeld aan de hand

van attitude, ambacht en reflectie. De concrete criteria voor elk van deze facetten zijn mediumgebonden en verschillen per periode.

Bij methodiek wordt de doelgerichte toepassing van het medium en de therapeutische attitude (theorie en vaardigheden) getoetst. Dit vindt plaats aan de hand van opdrachten en presentaties. Deze worden beoordeeld aan de hand van vooraf opgestelde beoordelingscriteria.

In het derde jaar verbinden studenten in de aparte onderwijsseenheid methodiek aan hun stage en wordt hun vermogen tot methodisch handelen door twee docenten beoordeeld. Dit betreft onder andere het professionele vermogen centraal rondom reflectie op de behandeling zoals argumentatie van methode, reflectie op de werking, reflectie op observatie en dergelijke.

Docenten hebben in het gesprek met de commissie aangegeven dat zij het vier-ogen principe toepassen bij het maken van toetsen. Ook worden toetsen ter controle voorgelegd aan de toetscommissie. Bij theorie toetsen worden statistische analyses uitgevoerd om de betrouwbaarheid en validiteit te meten. Bij toetsen met rubrics wordt dit nog niet gedaan.

Transparant

Studenten worden via de moduleboeken geïnformeerd over de wijze van toetsing, de weging en de beoordelingscriteria. Voor elke toets worden rubrics opgesteld. Studenten krijgen feedback op de door hen gemaakte toetsen. En zij kunnen aan de hand van scoring rubrics zien hoe ze zijn beoordeeld en waarom een bepaalde beoordeling is gegeven.

Studenten hebben desgevraagd opgemerkt dat de kwaliteit van de feedback van docenten op de gemaakte toetsen verschilt per docent. Desalniettemin krijgen ze in het algemeen voldoende opbouwende feedback op inhoudelijk en persoonlijk vlak. Bij schriftelijke tentamens wordt een inzagement georganiseerd. Bij opdrachten krijgen studenten een ingevuld beoordelingsformulier en extra feedback in de kantlijn van het werkstuk. Docenten zijn volgens studenten toegankelijk in het bespreken van feedback en de beoordeling.

De studenten met wie de commissie gesproken heeft, zijn minder tevreden over de beoordeling van

hun onderzoeksplan (t.b.v. het afstuderen). Er lijkt een verschil in beoordeling te zitten tussen de eigen begeleider en de commissie die het onderzoeksplan uiteindelijk beoordeelt. Deze commissie bestaat uit onderzoeksdocenten van andere opleidingen.

Examen- en toetscommissie

De School Social Work and Arts Therapies heeft een gezamenlijke examencommissie voor de twee opleidingen. De examencommissie borgt en houdt toezicht op de kwaliteit van toetsing en beoordeling, inclusief het eindniveau. In dat kader controleert de examencommissie steekproefsgewijs de afstudeerprocedures, benoemt ze examinatoren en controleert ze beoordelingsformulieren.

De examencommissie heeft de kwaliteitszorg inzake de schriftelijke toetsing gemandateerd aan de toetscommissie. De toetscommissie toetst steekproefsgewijs toetsen en voorziet toetsen van feedback voordat ze aan studenten worden voorgelegd. De toetscommissie adviseert de school en de opleidingen en stelt samen met het managementteam het toetsbeleid op.

De opleiding Creatieve Therapie kent een eigen examenregeling. Hierin worden onder andere de taken en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen en de regels voor toetsing en examens beschreven.

In het gesprek met vertegenwoordigers van de examencommissie is opgemerkt dat aan de examencommissie ook een externe deskundige verbonden is, een juriste. De externe deskundige geeft gevraagd en ongevraagd feedback. De voorzitter van de toetscommissie is elke drie weken bij een vergadering van de examencommissie aanwezig en de examen- en toetscommissie wisselen hun notulen uit. Ook is bevestigd dat de toetscommissie opereert onder verantwoordelijkheid van de examencommissie en verantwoording af legt aan de examencommissie.

De examencommissie heeft, zo bleek tijdens de visitatie, anderhalf jaar geleden onderzoek laten uitvoeren naar het eindniveau zoals dat in de afstudeerwerken zichtbaar is. Dit onderzoek is uitgevoerd door externen. Daarnaast controleert de examencommissie één keer per jaar de scores van de afstudeerwerken, de toepassing van het vier-ogen princi-

pe en de inschakeling van een derde beoordelaar als de beoordeling van de eerste en tweede beoordelaar teveel uiteenloopt. In het docententeam worden gezamenlijk afstudeerwerken en de beoordeling daarvan besproken.

De derde beoordelaar die soms ingeschakeld wordt is altijd van een andere opleiding binnen de school.

Overwegingen

De commissie beoordeelt het systeem van toetsing als voldoende. De opleiding neemt passende maatregelen om de toetsing betrouwbaar, valide en transparant te laten zijn. Dit is onderdeel van het toetsbeleid. Zo wordt bijvoorbeeld het vier-ogen-principe gehanteerd, passen de toetsen bij het didactisch concept en worden rubrics gebruikt bij de beoordeling. Ook wordt gebruik gemaakt van toetsmatrijzen. Studenten worden vooraf geïnformeerd over de wijze van toetsen en de beoordelingscriteria.

De opleiding hanteert een passende mix van toetsvormen. De commissie heeft tijdens de visitatie een

aantal toetsen bekeken en geconcludeerd dat deze wat betreft inhoud en niveau adequaat zijn. Ook laten de toetsen een goede mix van kennis en inzicht zien. Het is de commissie daarbij opgevallen dat bij de meerkeuzetoetsen wel erg veel vragen gesteld worden. Om de betrouwbaarheid van de toets te kunnen waarborgen kan ook volstaan worden met minder vragen.

De commissie stelt vast dat de examencommissie aan haar wettelijke taak voldoet. Tijdens het gesprek met de leden van de examencommissie is echter duidelijk geworden dat de examencommissie nog niet zelf steekproefsgewijs afstudeerscripties beoordeelt. Dit heeft de examencommissie anderhalf jaar geleden bij externen belegd. De commissie raadt de examencommissie aan de beoordeling van het eindniveau meer frequent uit te voeren, of uit te laten voeren.

Op basis van bovenstaande beoordeelt de commissie deze standaard als **voldoende**.

4. Gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie heeft vastgesteld dat de beoogde eindkwalificaties gerealiseerd worden. Dit wordt vastgesteld in de afstudeerfase, die bestaat uit een onderdeel methodiek, een onderdeel medium, het afstudeeronderzoekonderzoek en de stage. De afstudeerfase is gelijk voor studenten van de voltijd opleiding en van de verkorte variant. Bij de beoordeling van de eerste drie elementen wordt het vier-ogen principe gehanteerd. Ook worden bij alle onderdelen rubrics of beoordelingsformulieren gebruikt. Bij het afstudeeronderzoek wordt ook de onderzoeksopzet van studenten beoordeeld. Op basis van de bestudeerde dossiers stelt de commissie vast dat de studenten (van beide varianten) de beoogde eindkwalificaties (en het hbo-niveau) realiseren. Het is de commissie daarbij opgevallen dat in de bestudeerde afstudeerscripties nog weinig reflectie plaatsvindt op de gebruikte literatuur en theorie.

Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

De commissie beoordeelt deze standaard als **volgende**.

Bevindingen

Afstudeerfase

De afstudeerfase is gelijk voor de voltijd variant en de verkorte variant. In de afstudeerfase komen alle aspecten van het werk en de ontwikkeling tot uiting komen: het therapeutisch methodisch handelen, het persoonlijk professioneel proces en de verantwoording van het therapeutisch methodisch handelen. De afstudeerfase bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Afstudeeronderzoek (12 EC): het uitvoeren en rapporteren van een praktijkgericht onderzoek.
2. Methodiek (3 EC): de samenstelling van een globale behandelmodule /eenvoudige product-typing.
3. Medium (12 EC): de verzorging van een medium eindpresentatie met verantwoording.

Met ingang van studiejaar 2015 - 2016 is ook de stage (42 EC) onderdeel van de afstudeerfase. In de stage laten studenten zien dat zij zelfstandig methodisch kunnen handelen binnen een instelling.

Stage

De stage is onderdeel van de afstudeerfase geworden omdat het uitvoerend methodisch handelen op eindniveau getoetst dient te worden. Het gaat bij de afronding van de stage dan ook expliciet om de beoordeling van het uitvoerend methodisch handelen, gecombineerd met het vermogen van de student te reflecteren op de effectiviteit van zijn handelen op elk van de vier vaktherapeutische taakgebieden. De stage wordt beoordeeld aan de hand van periodebeoordelingsformulieren, stageverslagen en de beoordeling van de supervisie.

De stagebegeleider van de opleiding (examinator) beoordeelt de student, de praktijkbegeleider heeft een adviserende rol. De supervisie wordt beoordeeld door de supervisor. Voorwaardelijk aan een voldoende stage beoordeling is een voldoende voor de onderwijseenheid Methodiek (parallel aan de stage), waarin casuïstiek van de stage centraal staat. Dit wordt beoordeeld door twee examinatoren.

Afstudeeronderzoek

Het afstudeeronderzoek omvat een individueel praktijkgericht onderzoek naar een CT-specifiek onderwerp voor een opdrachtgever. Studenten maken eerst een onderzoeksontwerp, dat wordt beoordeeld door de commissie 'beoordeling onderzoeksontwerp'. Studenten krijgen dan al dan niet groen licht om verder te gaan. Bij groen licht krijgen studenten een afstudeerbegeleider en –groep toegewezen. Studenten worden ook begeleid door een praktijkbegeleider van de organisatie waar ze de afstudeeropdracht uitvoeren. Deze begeleider heeft een adviserende rol in de beoordeling.

In de volgende fase voert de student het onderzoek uit en stelt hij de rapportage op. Studenten krijgen daarop feedback van hun begeleider en medestudenten. Na akkoord van de begeleider leveren studenten het definitieve afstudeeronderzoek in.

Het afstudeeronderzoek wordt beoordeeld door twee onafhankelijke beoordelaars (examinatoren). Bij een voldoende beoordeling kunnen studenten deelnemen aan het eindgesprek. Het eindgesprek is het sluitstuk van de opleiding en wordt ook beoordeeld door dezelfde twee beoordelaars. Het eindgesprek bestaat uit een presentatie van de student en een verdediging.

Bij de beoordeling van de onderzoeksopzet en het afstudeeronderzoek wordt gebruik gemaakt van rubrics. Het eindgesprek wordt beoordeeld aan de hand van een beoordelingsformulier met –criteria.

Methodiek

Het onderdeel methodiek bestaat in de afstudeerfase uit het groepsgewijs samenstellen van een behandelmodule voor een cliënt (of cliëntengroep). Daarbij wordt verwacht dat studenten hun visie ontwikkelen, vormgeven en verantwoorden. In de persoonlijke reflectie, presentatie en participatie komt de individuele inbreng van de student naar voren. Dit onderdeel wordt beoordeeld door de begeleidende methodiekdocent en een tweede beoordelaar. Daarbij worden het groepsverslag, de afzonderlijke reflecties van de student en de groeps-presentatie en participatie beoordeeld. Bij de beoordeling wordt gebruik gemaakt van een beoordelingsformulier.

Medium

De afrondende mediumopdracht bestaat uit een reflectie op het eigen mediumproces en de mediumproducten, in een eindpresentatie en bijbehorende verantwoording (verslag). De afrondende mediumpresentatie wordt beoordeeld door de eigen mediumdocent en een methodiekdocent. Hierbij wordt de student beoordeeld op het werk in het medium, reflectie en verantwoording en attitude. Na een voldoende beoordeling wordt (een deel van) het werk gepresenteerd aan een breder publiek. Bij de beoordeling wordt gebruik gemaakt van een beoordelingsformulier.

Overwegingen

Om een beeld te krijgen van het gerealiseerde eindniveau heeft de commissie vijftien afstudeerdossiers bestudeerd. Deze dossiers bestonden uit de afstudeerscriptie, het stageverslag, het mediuimeindverslag en de methodiek onderdelen. De commissie is van mening dat deze dossiers van voldoende niveau zijn, waardoor de commissie overtuigd is dat het hbo-bachelorniveau gerealiseerd wordt in de opleiding. Dit beeld is bevestigd in de gesprekken met de alumni en de studenten. De studenten en alumni met wie de commissie gesproken heeft, weten zich te verhouden tot zichzelf en hun omgeving.

De in gang gezette vernieuwing van het curriculum (en de onderzoeksleerlijn daarbinnen) is nog niet zichtbaar in de bestudeerde afstudeerwerken. Deze afgestudeerden hebben het oude curriculum gevolgd.

Het is de commissie opgevallen dat in de bestudeerde afstudeerscripties nog weinig reflectie plaatsvindt op de gebruikte literatuur en theorie. Ook grijpen studenten vaak naar handboeken. In het gesprek hierover met docenten is dat herkend. Docenten hebben daarbij opgemerkt dat studenten geneigd zijn handboeken te gebruiken. Het is voor studenten nog niet vanzelfsprekend om relevante databanken te benutten voor het aantonen van de evidentie van hun onderzoek. In het nieuwe curriculum is hier wel meer aandacht voor volgens de docenten.

Ook is er gesproken over het aandeel van (doelen op het gebied van) het medium in de afstudeeronderzoeken. In dat kader is aangegeven dat in het huidige curriculum het medium meer onderdeel is van de stage dan van het afstudeerwerk. In het nieuwe curriculum worden methodiek en medium meer geïntegreerd in het derde en vierde jaar.

Ook is het de commissie opgevallen dat de bestudeerde afstudeeronderzoeken niet altijd voldoen aan de eisen die qua omvang en structuur gesteld worden. In dit kader is door de examencommissie opgemerkt dat in afstemming met de examencommissie hiervoor een uitzondering kan worden gemaakt.

De commissie heeft één afstudeerwerk bestudeerd dat hoewel van ruim voldoende niveau, qua onderwerp en vorm niet perse past bij de opleiding. In het gesprek met de examencommissie is hierover opgemerkt dat dit een uitzondering betrof, waarmee is tegemoet gekomen aan het excellente niveau van de student en de wens van de student om een breder onderzoek te doen.

De stageverslagen worden, naar de mening van de commissie, vrij hoog beoordeeld. Ten aanzien van de afrondende mediumpresentatie (en het bijbehorende verslag) is het de commissie opgevallen dat hierin vooral de verbinding met de eigen persoon en de eigen ontwikkeling wordt maakt. De verbinding met de ander (de cliënt) wordt minder expliciet besproken. Dit kan volgens de commissie meer benadrukt

worden. Met betrekking tot het afrondende methodiek onderdeel is de commissie van mening dat hierin nog meer diepgang bereikt kan worden. Door studenten bijvoorbeeld te laten onderzoeken hoe een bepaalde methodiek daadwerkelijk gebruikt wordt.

De commissie concludeert dat de opleiding een adequate afstudeerfase heeft. Deze is gelijk voor studenten van de voltijd en verkorte variant. Voor beide varianten geldt dezelfde afstudeerhandleiding. Bij de beoordeling van het afstudeeronderzoek, het medium examen en het methodiekexamen wordt het vier-ogenprincipe gehanteerd.

Op basis van bovenstaande beoordeelt de commissie deze standaard als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Naam (inclusief tituluur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden (1 regel)
Drs R. van Aalst	Panelvoorzitter voor AeQui en programmamanager Always Energy bij TenneT
Drs A. Berman	Muziektherapeut volwassenenpsychiatrie, voorzitter Nederlandse Vereniging voor Muziektherapie (NVvMT) en vertegenwoordiger in de European Music Therapy Confederation;
K. Hilderink	Dramatherapeut en adviseur op het gebied van vaktherapie
Drs H. Visser	Beeldend therapeut en hogeschooldocent HU
Drs T. Busing	Gecertificeerd secretaris en onderwijskundig adviseur
R. Vieselman	Student Kunstzinnige Therapie aan de Hogeschool Leiden
J. Vriesema	Student Creative Therapie Hs Zuyd

Samenstelling panel per instelling

Commissielid (Achternaam)	Rol	Deskundigheden							Stenden Hogeschool	Hogeschool Leiden	Zuyd Hogeschool	Hogeschool Arnhem en Nijmegen	Hogeschool Utrecht	Windsheim Hogeschool
		student-lid / coördinerend secretaris / secretaris 1 / logistiek coördinator / voorzitter / lid /	Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	visitatie- / audit	Studentzaken						
Feith	Voorz.	x	x	x	x	x	x			x				
Delnooz	Voorz.	x	x	x		x				x				
Aalst, van	Voorz.					x		x	x					
Blomen	Voorz.					x							x	
Van Raaijen	Voorz.					x								x
Visser	Lid	x		x	x			x	x		x			x
Kessels	Lid	x	x	x	x									x
Berman	Lid	x	x	x	x	x		x	x		x			
Mathijsen	Lid	x		x						x			x	
Hilderink	Lid	x	x	x	x			x		x			x	
Van Heck	Student				x		x			x				
Schalekamp	Student						x				x			
Vieselman	Student						x	x					x	
Vriezema	Student						x		x					
Busing	Secretaris			x		x		x	x					
Koning	Secretaris					x								x
Broers	Secretaris					x							x	

Bijlage 2 Programma visitatie

Woensdag 12 oktober

[OC is Ontmoetingscentrum, naast Stiltecentrum]

Tijd	Activiteit	Locatie
13.00 – 13.30	Ontvangst en welkom	Lobby Stenden Hotel
13.30 – 14.30	Interne vergadering	OC
14.30 – 15.00	Inloopspreekuur, rondleiding, bestuderen documentatie	OC
15.15 – 16.15	Showcase	0.68
16.30 – 17.15	Opleidingsmanagement	OC
17.30 – 18.30	Werkveldvertegenwoordigers	OC
18.30 – 19.00	Intern beraad	OC
19.00 – 19.15	Korte terugkoppeling aan opleidingsmanagement	OC

Donderdag 13 oktober

Tijd	Activiteit	Locatie
08.30 – 08.45	Indien relevant uitchecken	Receptie Stenden Hotel
08.45 – 09.00	Ontvangst door opleidingsmanagement	OC
09.00 – 09.30	Interne vergadering	OC
09.30 – 11.00	Docenten	OC
11.15 – 12.30	Studenten	OC
12.30 – 13.30	Lunch en documentenbeoordeling	OC
13.30 – 14.15	Examencommissie en toetscommissie	OC
14.30 – 15.30	Alumni	OC
15.30	Warme snack wordt geserveerd	OC
15.30 – 17.00	Aanvullend onderzoek en formuleren van bevindingen	OC
17.00 – 17.15	Terugkoppeling opleidingsmanagement	OC

Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens

Studiejaar	0910	1011	1112	1213	1314	1415	1516	1617
Totaal aantal ingeschreven studenten (1 oktober)	248	237	224	227	238	234	205	195

Tabel 1: Aantal ingeschreven studenten per cursusjaar

Rendement bachelor

Het aandeel van de voltijd bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

Kengetallen cohorten	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16
Instroom in eerste jaar	66	74	72	67	71	56	67	77	63	42	43
Uitval uit het eerste jaar in % van het cohort	33.3	31.1	33.3	41.8	32.4	33.9	34.3	37.7	31.7	33.3	
Uitval uit de bachelor in %	25	13.7	30.2	23.1	18.8	18.9	25	-	-	-	
Rendement bachelor in %	75	84.3	69.8	76.9	72.9	73	-	-	-	-	
Aantal nog studierend	0	1	0	0	4	3	15				

Docentkwaliteit

Het aandeel docenten (OP) met een master en het aandeel docenten met een PhD in het totaal aantal docenten (OP).

Hoogste opleidingsniveau	Huidig aantal	Waarvan in opleiding	Aantal na voltooiën opleidingen
PhD	0		3 (PhD+master)
Master	12	3 (PHD)	13 (master)
Hbo-Bachelor	12	4 (master)	8 (HBO-ba)

Tabel 3: Docentkwaliteit

Docent-studentratio

De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven voltijd studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

Aantal ingeschreven studenten	Aantal fte's	Docent-studentratio
205	9	22,8

Tabel 4: Docent-studentratio

Contacttijd

Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacturen, voor ieder jaar van de opleiding.

Fase	Gemiddelde contacttijd per week
Propedeuse	16,8 ³⁹
Major, jaar 2 (excl. 1 moduul stage)	13,6
Major/Stage, jaar 3	8
Major, jaar 4 (1 semester)	14,3

Tabel 5: Gemiddelde contacttijd (in klokuren per week), studiejaar 2014-2015

Bijlage 4 Eindkwalificaties

Kerncompetentie CT Stenden	
1.	<p>Methodisch therapeutisch handelen en reflecteren</p> <p>De Vaktherapeut is in staat om in het kader van behandelen, in voortdurende dialoog met de cliënt (de doelgroep), op cyclische wijze en op basis van systematische reflectie:</p> <ul style="list-style-type: none">· via de inzet van een medium en op andere wijze systematisch relevante informatie te verzamelen;· deze informatie te analyseren en een diagnose te stellen;· op basis hiervan behandeldoelen te formuleren en activiteiten te plannen;· binnen het kader van de geformuleerde doelen een plan op te stellen;· en dit behandelen te evalueren op zijn effecten in relatie tot de gestelde doelen en eventueel bij te stellen en te waarderen.
2.	<p>Handelen in het medium</p> <p>De Vaktherapeut is in staat tot experimenteren in het medium, kan de therapeutische werking van het medium vertalen en daar anderen over voorlichten. Kan integreren en kan de eigen grenzen aangeven in het medium en hanteren.</p>
3.	<p>Conceptueel en normatief handelen</p> <p>De Vaktherapeut is in staat tot het analyseren en integreren van actuele inzichten en (wetenschappelijke) theorieën, die relevant zijn voor zowel het eigen beroepsmatig handelen als het therapeutisch aanbod als het verantwoorden van het eigen beroepsmatig handelen en het therapeutisch aanbod.</p>
4.	<p>Communiceren</p> <p>De Vaktherapeut is in staat om mondeling te communiceren, therapeutische (c.q. doelgerelateerde) gesprekken te voeren, schriftelijk te communiceren, situationeel te reageren en is in staat tot non-verbale communicatie (voor dit aspect zie competentieclusters 1 en 2).</p>
5.	<p>Zelfhantering</p> <p>De Vaktherapeut is in staat om op een adequate wijze zichzelf te hanteren binnen de gegeven context, door middel van betrekken en distantie door grenzen aan te geven en te hanteren, keuzes te maken op basis van inzicht in de eigen (on)mogelijkheden, zichzelf in stressvolle situaties te hanteren en te reflecteren op deze zelfhantering.</p>
6.	<p>Anticiperen</p> <p>De Vaktherapeut is in staat tot het voorzien en doorzien van veranderende omstandigheden en/of onverwachte gebeurtenissen, is in staat hierop in te spelen, en kan doelgericht vormgeven aan het eigen handelen op basis van de nieuwe situatie en het achteraf te verantwoorden</p>
7.	<p>Samenwerken</p> <p>De Vaktherapeut is in staat om functioneel met anderen samen te werken in multidisciplinaire behandelteams en met collega's uit de eigen organisatie en kan daarmee een bijdrage leveren aan een gemeenschappelijk doel.</p>
8.	<p>Innoveren</p> <p>De Vaktherapeut is in staat tot introduceren, inspireren en initiëren -, vanuit een breed maatschappelijk, politiek en economisch bewustzijn -, van nieuwe ideeën, beleid, werkwijzen en toepassingen in het behandelaanbod en het mediumsamenwerkende handelen. De Vaktherapeut is in staat om - in de context van de beroepsuitoefening - deze vorm te geven in het behandelaanbod, het eigen professioneel handelen en de organisatie, en is tevens in staat deze te implementeren en te evalueren.</p>
9.	<p>Leiding geven</p> <p>De Vaktherapeut is in staat om vanuit algemene (beleids)kaders binnen het vaktherapeutisch aanbod collega's aan te sturen, besluiten te nemen die gevolgen hebben voor zowel cliënten, collega's als de organisatie, collega's te coachen en de beleidsuitvoering ten overstaan van anderen te verantwoorden.</p>

Bijlage 5 Programma

Programma voltijd

	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Jaar 1	‘Vaktherapie is..’ Oriëntatie op opleiding en beroep	‘Levensloop’ De gezonde ontwikkeling van de mens en de relatie tot zijn omgeving	‘Gestoord?’ Stoornissen in de ontwikkeling en het gedrag van de mens	‘Doelgericht’ Een oriëntatie op (be)handelen binnen CT
Jaar 2	De creatief therapeutische behandeling I	Praktijkstage	De creatief therapeutische behandeling II	Professionalisering en actualiteit
Jaar 3	Stage I Oriëntatie en observatie	Stage II Diagnostiek en start behandeling	Stage III Behandeling	Stage IV Evaluatie & onderzoek (incl. start AO)
Jaar 4	Afstuderen Professionalisering en integratie		Minor	Minor

Bijlage 6 Bestudeerde documenten

- Kritische reflectie met bijlagen
- Landelijk opleidingsprofiel CT 2108
- Landelijk Domeinprofiel VTB 2015
- Coursedocument CTVT 20132017
- OER Bacheloropleiding CT 2016 – 2017
- Toelichting verkorte route Creatieve Therapie Stenden
- Overzicht van docenten
- Verslagen van de examencommissie
- Verslagen van de opleidingscommissie
- Jaarverslag
- Toetsbeleid
- Toetsplan
- Selectie van toetsen
- Literatuur
- Moduleboeken
- Stageboeken
- Afstudeerhandleiding

De volgende afstudeerdossiers:

- 168610
- 77720
- 156485
- 278599
- 279757
- 148067
- 81050
- 287318
- 179418
- 265144
- 263591
- 138827
- 283681
- 272043
- 347337

Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen

Deze bijlage wordt in de definitieve versie ingevoegd.

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Creatieve Therapie van Stenden Hogeschool. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

T. Buisin

Datum:

12-10-2016

Plaats:

Uddelen

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

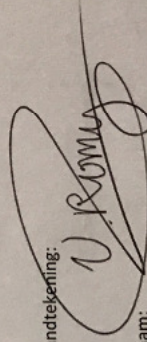
Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Creatieve Therapie van Stenden Hogeschool. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

R. Vieselman

Datum:

12/10/16

Plaats:

Leeuwarden

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

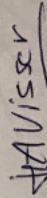
Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Creatieve Therapie van Stenden Hogeschool. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Henriëtte Visser

Datum:

12-10-2016

Plaats:

Leusden

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

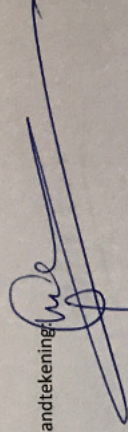
Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Creatieve Therapie van Stenden Hogeschool. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Hildeciën

Datum:

12-10-2016

Plaats:

Leeuwarden

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

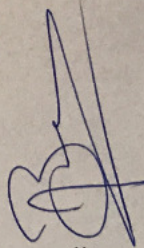
Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Creatieve Therapie van Stenden Hogeschool. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panellleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

A. A. J. Berman

Datum:

12 - 10 - 2016

Plaats:

Leeuwarden

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

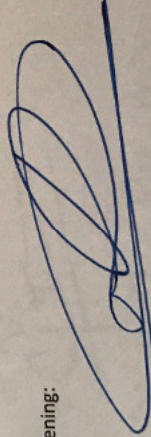
Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleiding B Creatieve Therapie van Stenden Hogeschool. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panellleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

R. van AALST

Datum:

12 OKTOBER 2016

Plaats:

LEEWARDEN